

КОНФЛІКТ. ЯК БУТИ?

*Керівниця психологічної служби ПДАУ,
доц. Плаксієнко Ірина Леонідівна*

Психологічно здорова людина: не відчуває страхів, коли до цього немає реальних підстав; не боїться брати відповідальність за свої вчинки; воліє мислити самостійно.

Основна функція психологічного здоров'я – підтримання активного динамічного балансу між людиною і навколишнім середовищем в ситуаціях, що вимагають мобілізації ресурсів особистості.

Психологічна стійкість

(витривалість, резилієнтність)

Це здатність успішно долати життєві труднощі або стресові ситуації, відновитися після цих випробувань, зберігаючи при цьому ментальне здоров'я та особистісну цілісність.

Це:

здатність реалістично планувати життя;

розвиток власної «системи ресурсів»;

плекання своїх цінностей;

розвиток асертивних комунікативних навичок;

здатність вирішувати проблеми.

Резильєнтність – це здатність людини знайти нові ресурси у важких умовах і продовжити жити

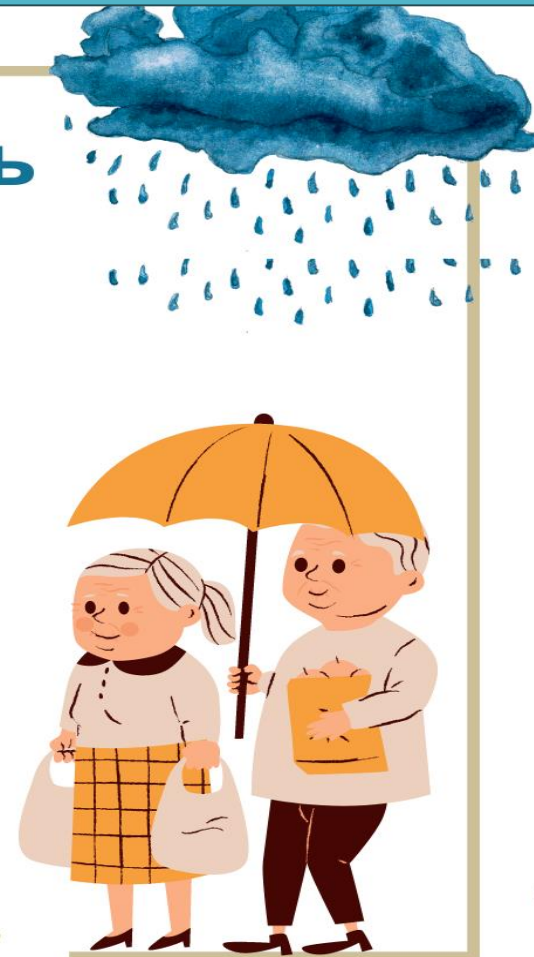
Психологічна резильєнтність під час війни

Нам потрібно
горнятко кави
та погладити
кота!

Я до ваших
послуг!

ВІДЕНСЬКА
КАВА

СКАРБНИЧКА ПОЗИТИВНОЇ ЕНЕРГІЇ

Знизити стрес допомагає елементарний менеджмент свого життя:
дотримання розпорядку дня (робота - відпочинок);
планування наступного дня;
дотримуватися правильного харчування;
прибирання робочого місця ввечері;
відмовитись від шкідливих звичок;
проявляти креативність.

Майндфулнес - вміння перебувати «тут і тепер», а не в горизонтах минулого чи майбутнього

Медитації допоможуть запобігати тривозі, стресу, депресії та вигорянню, водночас полішуючи самопочуття та якість сну.

СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТ САМОДОПОМОГИ

Знайдіть сферу, де Ви можете бути корисними як волонтер

Знайдіть час для друзів.

Знайдіть час для членів своєї сім'ї.

Рідні люди допоможуть Вам справитись із тривожністю, смутком і відчуттям невизначеності.

Створіть групу підтримки чи приєднайтеся до якоїсь групи підтримки.

Конфлікт.

- Що, на вашу думку, означає це слово?

Асоціації

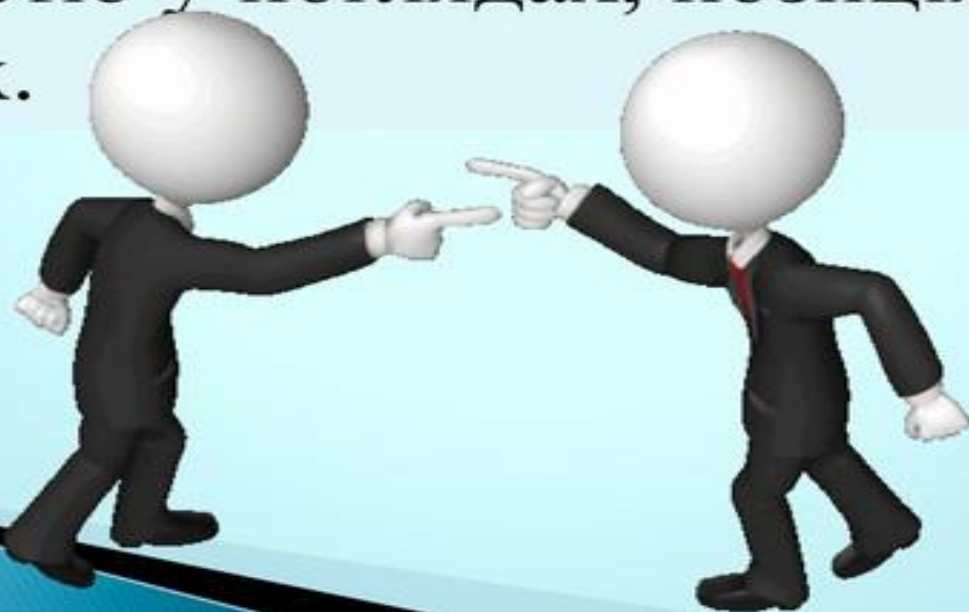

КОНФЛІКТ

Конфлікт (лат. *conflictus* — зіткнення) — зіткнення різноспрямованих тенденцій у психіці окремої людини, у відносинах двох і більше людей або їх формальних і неформальних об'єднань, зумовлене розбіжністю у поглядах, позиціях, інтересах.

Формула конфлікту

**КС(конфліктна ситуація)
+І(інцидент)=К(конфлікт)**

- **КС**-це протиріччя, що
- нагромадилися створючи
- причину конфлікту;
- **І**-збіг обставин, що є
- приводом конфлікту;
- **К**-конфлікт.

КС – ґрунт для конфлікту, але не сам конфлікт,

І- дія, в результаті якої має місце зіткнення інтересів. Це ще муха, а не слон!

«Співвідношення фаз і етапів конфлікту залежно від можливості його вирішення»

Фаза конфлікту	Етап конфлікту	Можливості вирішення конфлікту, %
Початкова фаза	1. Виникнення і розвиток конфліктної ситуації 2. Усвідомлення конфліктної ситуації	90%
Фаза підйому	3. Початок відкритої конфліктної взаємодії	50%
Пік конфлікту	4. Розвиток відкритого конфлікту	5%
Фаза спаду	5. Вирішення конфлікту	20%

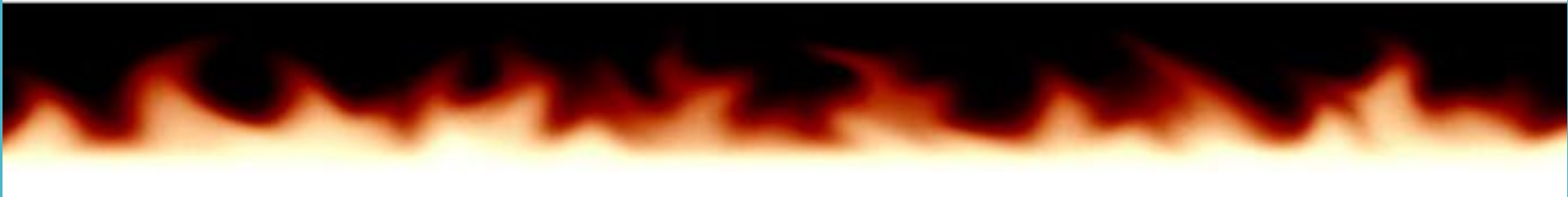

Як розпізнати, що конфлікт наближається?

Спочатку виникає відчуття дискомфорту, а потім наростає напруга і... понеслося.

Але перед "понеслося" (та й після) є ще кілька фаз:

- Дискомфорт – виникнення проблемної ситуації.
- Напруга – інцидент і ескалація.
- Криза – протидія.
- Завершення конфлікту – від конфліктної взаємодії до пошуку рішення.
- Часткова нормалізація відносин – переживання учасників, осмислення ними своєї позиції.
- Повна нормалізація відносин (настає в момент усвідомлення сторонами важливості подальшої конструктивної взаємодії).

ВИЗНАЧТЕ, НА ЯКИХ РЕПЛІКАХ ШЕ МОЖНА
ЗАПОБІГТИ КОНФЛІКТУ.

МІЖСОБИСТІСНІ КОНФЛІКТИ

Чому люди сваряться?

Причини сварок:

- неприйняття чужої думки;
- нехтування правами іншої людини;
- прагнення домінувати ;
- невміння слухати інших;
- свідоме прагнення скривдити одне одного;
- нерозуміння;
- невміння керувати емоціями.

Виникнення конфліктів

Визвані конфліктогенами:

слова, дії, що сприяють конфлікту:

- хвастощі,
- грубість,
- порушення правил етики,
- нещирість,
- нечесність,
- негативне або
поблажливе ставлення.

Причини конфлікту між друзями

СТРАТЕГІЇ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ

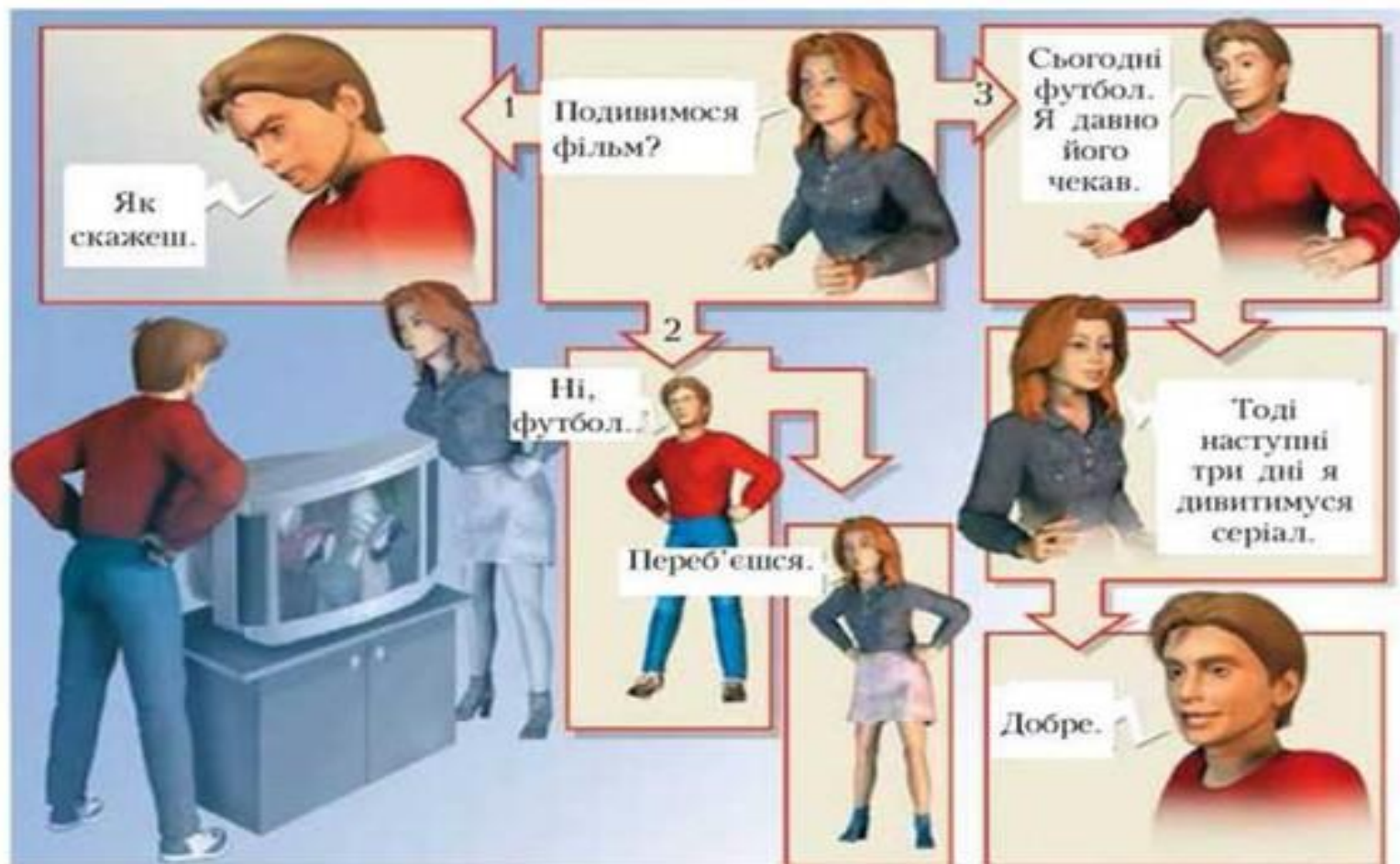
Спосіб	Суть способу	Випадки, у яких краще використовувати
Уникнення	Прагнення уникати конфліктної ситуації	Рекомендується у випадку спровокованого іншою людиною несподіваного конфлікту, сварки
Пристосування	Уміння поступитися власними інтересами, пристосовуватися до ситуації	Можна використовувати в таких випадках, коли ваш опонент дійсно правий
Суперництво	Прагнення до активного пошуку власного шляху розв'язання проблеми, як єдиного правильного	Найменш ефективний спосіб, який часто використовується людьми в конфліктних ситуаціях і ще більше посилює конфлікт
Компроміс	Спроба виробити рішення, у якому кожна з конфлікуючих сторін повинна поступитися частиною інтересів	Дуже дієвий в деяких випадках спосіб розв'язання проблем і запобігання конфліктним ситуаціям
Співробітництво, переговори	сторони знаходять спільне рішення, що задовольняє всіх	Оптимальний спосіб запобігання конфліктам

*груба людина (агресивний вихід)
невпевнена людина (пасивний вихід)
упевнена людина (дипломатичний вихід)*

Булінг – тривалий процес свідомого жорстокого ставлення, агресивної поведінки, щоб заподіяти шкоду, викликати страх, тривогу або ж створити негативне середовище для людини.

ВИЗНАЧТЕ СТРАТЕГІЇ ПОВЕДІНКИ СТОРІН В КОНФЛІКТІ.

ОСНОВНІ ТИПИ КОНФЛІКТУ

□ Розрізняють чотири основних типи конфлікту:

1. Внутрішньоособовий конфлікт,
2. Міжособовий конфлікт,
3. Конфлікт між особистістю і групою,
4. Міжгруповий конфлікт

ЕМОЦІЙ - ІНДИКАТОРИ

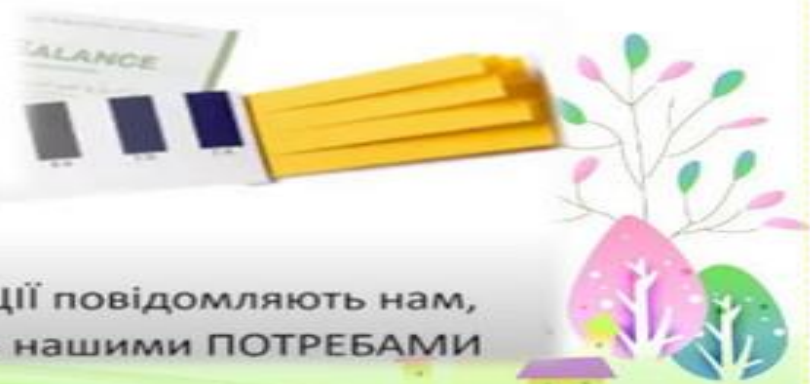

• Потреби ЗАДОВОЛЕНІ

- Наповненість
- Захоплення
- Бадьорість
- Захват
- Подяка
- Зацікавленість
- Спокій

• Потреби НЕ задоволені

- Скутість
- Тривога
- Страх
- Безпорадність
- Сум
- Самотність
- Розчарування

Наші ЕМОЦІЇ повідомляють нам,
як справи з нашими ПОТРЕБАМИ

Слухати. Не нападати. Зберігати дистанцію. Стати ближче. Аналізувати свої почуття. Бути вдячним.

техніки вирішення конфлікту

Техніка 1. Вираження своїх почуттів через Я-твердження.

- Ви відчуваєте емоцію, розумієте причину і наслідки, і після цього робите вибір відповіді. Давайте порівняємо:
- Ти мене засмучуєш – Я змушую себе засмучуватися.
- Це мене дратує – Я роздратувався.
- Ти мене заплутав – Я не зрозумів сенсу твоїх слів.
- Мені нема чого сказати – Я не знаю, як висловити свої думки.
- Я-висловлювання – це мова відповідальності.

✗ НЕ ВАРТО:

Невже це так важко зробити? Я ж просив/-ла

✓ ВАРТО:

Я зараз почуваюся розлючено. Здається, що мої прохання ігнорують. Скажи, будь ласка, чому так трапилось?

✗ НЕ ВАРТО:

Мене вже нудить від твоїх порад

✓ ВАРТО:

Я почуваюся некомфортно, коли ти даєш стільки порад, про які не просив/-ла. Допоможи, будь ласка, конкретно у цьому запитанні

✗ НЕ ВАРТО:

Ти думаєш тільки про свою роботу

✓ ВАРТО:

Я відчуваю самотньо,
коли ти затримуєшся/
не відповідаєш

X НЕ ВАРТО:

Чому ти мені так мало
дзвониш/ пишеш?

✓ ВАРТО:

Я хвилююсь, коли ти
не відповідаєш. Давай
домовимось, як ми
можемо спілкуватись,
враховуючи обставини

X НЕ ВАРТО:

Ти так змінився/-лась

✓ ВАРТО:

Я відчуваю наше
спілкування по-новому,
почуваюсь в ньому...

✗ НЕ ВАРТО:

Як ти міг/ могла про це забути?

✓ ВАРТО:

Я засмучуюсь, коли забувають про спільні домовленості. Давай поговоримо, чому так трапилось?

✗ НЕ ВАРТО:

Може ти нарешті
поясниш, в чому справа?

✓ ВАРТО:

Мені здається, що щось
змінлося, а саме...
І я починаю хвилюватися.
Поділися, як це виглядає
з твого боку?

X НЕ ВАРТО:

Ти закриваєшся від мене

✓ ВАРТО:

Я відчуваю зміни в нашому спілкуванні. Мені здається, ти менше ділишся зі мною переживаннями. Чи це справді так? Як я можу тебе підтримати?

Я - ВИСЛОВЛЮВАННЯ

4 основні принципи (кроки)
ненасильницького спілкування:

- Безоціночне спостереження
- вираження своїх почуттів
- потреби
- прохання та побажання.

1 крок – спостереження

Я бачу, чую...

2 крок – почуття

Я відчуваю.....

3 крок – потреба

..тому що потребую...

4 крок – прохання

Чи не міг би ти....., я прошу тебе

КРОК 1: ОЗВУЧИТИ СПОСТЕРЕЖЕННЯ

- Ти досі не вимкнув гру, ти безвідповідальний і не поважаєш мене. (КРИТИКА)

- Ти казав, що вимкнеш гру за 10 хвилин, а минуло вже 20 хвилин. (СПОСТЕРЕЖЕННЯ)

КРОК 2: ВИСЛОВИТИ СВОЇ ПОЧУТТЯ (ЕМОЦІЇ)

- Я відчуваю сум, бо хочу бути почутою!

ПОЗИТИВНІ ПОЧУТТЯ:

наповненість	вдячність
захоплення	щастя
бадьорість	надія
задоволення	зацікавленість
допитливість	радість
захват	полегшення
ентузіазм	задоволення
схвильованість	здивування
піднесення	розчулення
	зворушення

НЕГАТИВНІ ПОЧУТТЯ:

скутість	сумнів
побоювання	вагання
тривога	біль
збентеження	сум
занепокоєння	безнадія
розгубленість	самотрість
зніяковіття	безпорадність
відчай	журба
розчарування	напруга
страх	стурбованість

КРОК 3: ПРИВ'ЯЗАТИ ПОЧУТТЯ ДО ПОТРЕБ

**- Коли ти не чуєш мене,
я почуваюся неважливою.**

ПОТРЕБИ:

зв'язок
приналежність
турбота
піклування
співпраці
заохочення
зворотній зв'язок
(світкування або
горювання)
дружба
інтимність
відновлення
підтримка
ніжність
розуміння

розвиток
пригода
виклик
творчість

наваніть сенсу
визначеність/ясність
внесення вкладу

цілісність
кохання/любов
прийняття себе
самовираження/
самореалізація

життєзабезпечення
повітря
здоров'я
рідина
рух
фізична безпека
відпочинок
чуттєвість
сексуальне
самовираження

автономія
рівні можливості
свобода
взаємна повага
простір

насолода життям
краса
комфорт
легкість
емоційна безпека
веселощі
гармонія
мир
гра/забава
простота
стабільність

КРОК 4: ВИСЛОВИТИ ПРОХАННЯ

- Я б хотіла, щоб ти вимкнув гру зараз і ми пішли у справах, про які домовлялися.

*Прохання не має бути вимогою.
Коли від людини починають чогось вимагати,
вона одразу чинить опір.*

Формула:
Ситуація + Я-емоція + Пояснення.

Наприклад:
"Ти - повідомлення":

– Ви завжди без дозволу берете журнали з мого столу.

"Я-повідомлення":

– Коли з мого столу без дозволу беруть речі, а саме журнали, мені неприємно. Можливо, я хочу з ними попрацювати найближчим часом. Я не проти, щоб ви брали журнали, але попередньо спитайте у мене, чи можна це зробити.

«Я»-ВИСЛОВЛЮВАННЯ.

«Мені/Я (емоція), коли ти (робиш щось), тому що (причина)».

Переформулювати «Ти»-висловлювання на «Я»-висловлювання:

- 1. Ти не хочеш мені допомогти!*
- 2. Ти завжди без дозволу береш моє приладдя!*
- 3. Ти нікого не бачиш навколо, окрім себе!*
- 4. Ти винен, що я запізнився на урок!*

- Позиції (вимоги, ЩО кажуть, ЩО вони хочуть)

- Інтереси (ЧОМУ люди кажуть, ЩО вони кажуть)

Карта конфлікту

1. Суть проблеми.
2. Які сторони беруть участь у конфлікті? Хто виступає від імені кожної зі сторін?
3. У чому полягають відкриті та приховані інтереси кожної сторони? У чому полягають побоювання учасників конфлікту?
4. Інтереси яких ще сторін зачіпає конфлікт? Чи представлена (або прагне бути представленою) третя сторона у конфлікті?

11 табу в конфліктній ситуації. Не можна

- 1.Критично оцінювати партнера.
- 2.Приписувати йому погані наміри.
- 3.Демонструвати знаки переваги.
- 4.Звинувачувати і приписувати лише партнеру відповідальність.
- 5.Ігнорувати його інтереси.
- 6.Бачити все тільки зі своєї позиції.
- 7.Зменшувати заслуги партнера і його вклад.
- 8.Перебільшувати свої заслуги.
- 9.Дратуватися, кричати, нападати.
- 10.Зачіпати «больові точки» та вразливі місця партнера.
- 11.Обрушувати на партнера безліч претензій.

Список правил «Як уникнути конфліктів»

1. *Стримуйте емоції.*
  2. *Не накручуйте себе
«Менше думаю - більше сміюся ».*
  3. *Вибирайте правильний час*
  4. *Шукайте причину, а не наслідок.*
  5. *Живете в моменті зараз*
  6. *Не накопичуйте проблеми.*
  7. *Не таїти образу*
  8. *Не ображайте*
  9. *Слідкуйте за тоном.*
  10. *Не влаштовуйте істерик.*
- Запам'ятайте, при правильному підході, будь-яку агресію можна звести до мінімуму.*

Врегулювання та розв'язання конфлікту

Врегулювання конфлікту можливе шляхом компромісу, домінування однієї сторони над іншою і шляхом інтеграції.

- **Компромід** - спосіб врегулювання конфлікту, що означає поступки з обох сторін і тому для них обох небажаний.
- **Домінування** - перемога однієї сторони над іншою. Незважаючи на відносну простоту цього способу, він неефективний з точки зору далекої перспективи.
- **Інтеграція** - спосіб, який передбачає знаходження такого рішення, при якому виконуються бажання всіх суб'єктів конфлікту і ні одна з сторін нічим при цьому не жертвує.

Шляхи вирішення конфлікту

Деструктивні

- **Загрози, насильство;**
- **Грубість, приниження;**
- **Образа;**
- **Відхід від вирішення проблеми;**
- **Розрив відносин.**

Конструктивні

- **Гумор;**
- **Поступка;**
- **Компроміс;**
- **Співпраця;**
- **Усвідомлення позицій сторін.**

Конфлікт. ЗА і ПРОТИ

ЗА

- Допомагає виразити свої відчуття і зняти напруження;
- Конфлікт загартовує характер, навчає здатності відстоювати свої інтереси;
- Вчить розуміти і поважати не схожих на тебе людей;
- Допомагає подивитися на ситуацію з нової точки зору;
- Дає можливість вийти на нові етапи у взаємовідносинах .

ПРОТИ

- Велике емоційне навантаження;
- Є ризик зруйнувати взаємовідносини;
- Є ризик залишитися без того, що маєш тепер;
- Є ризик отримати удар по самолюбству і впасти в очах оточуючих;
- Конфлікт віднімає невиправдано багато сил і часу.

Дякую за увагу!